

WOJEWODA
ZACHODNIOPOMORSKI

Szczecin, 24 kwietnia 2024 r.

Znak: WZPS-3.431.7.1.2023.MK

**Pan
Adam Czycz
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Będzinie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 22 pkt 8 oraz art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.) i rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285), zespół inspektorów Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie Delegatura w Koszalinie przeprowadził w dniach 21-24 marca 2023 r. kontrolę kompleksową w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Będzinie.

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań gminy określonych w ustawie o pomocy społecznej, w okresie od 1 stycznia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli, podpisanym bez zastrzeżeń w dniu 26 lutego 2024 r., przedstawiam wystąpienie pokontrolne.

Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie w zakresie objętym kontrolą oceniono pozytywnie z uchybieniami.¹

Kierownikiem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie jest od dnia 15 lutego 2023 r. Pan Adam Czycz.

W okresie objętym kontrolą funkcję Kierownika Ośrodka pełniły również:

1. Pani Marta Jasińska od dnia 15 listopada 2021 r. do dnia 31 grudnia 2022 r.,
2. Pani Gizela Pietrzak-Kłys od dnia 22 listopada 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r. (umowa na zastępstwo),
3. Pani Dorota Sosna od dnia 18 października 2022 r. do dnia 22 listopada 2022 r. oraz od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 14 lutego 2023 r.

Nadzór nad kontrolowaną jednostką sprawuje Wójt Gminy Będzino.

W Ośrodku zatrudnionych jest 21 pracowników, w tym (w dniach kontroli) 4 pracowników socjalnych.

Gmina Będzino liczy (wg. informacji z ewidencji ludności Urzędu Gminy Będzino - stan na dzień 20 marca 2023 r.) 8356 mieszkańców.

Zgodnie ze sprawozdaniem rocznym MRiPS-03-R pomocą objęto 137 rodzin (272 osób w rodzinach).

Jednostka w dniach kontroli spełniała warunek art. 110 ust. 11 oraz ust. 12 ustawy o pomocy społecznej w kwestii dotyczącej zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.

W kontrolowanym okresie Gmina Będzino posiadała opracowaną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, którą przyjęto uchwałą Nr XXXIII/216/21 z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Będzino na lata 2021-2025.

Zgodnie z art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej Gmina Będzino opracowała Ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalną sytuacji społecznej i demograficznej Gminy. Ocenę zasobów pomocy społecznej za 2021 r. przekazano do Rady Gminy w dniu 29 kwietnia 2022 r.

W wyniku postępowania kontrolnego stwierdzono nieprawidłowości w przekazywaniu oraz wypełnianiu poszczególnych rubryk w sprawozdaniach rocznych z udzielonych świadczeń pomocy społecznej pieniężnych, w naturze i usługach (MRiPS-03-R - sprawozdanie Ośrodek przekazał w dniu 9 lutego 2023 r., gdzie termin przekazania sprawozdania upłynął w dniu 28 stycznia 2023 r.) oraz sprawozdanie z realizacji programu „Posiłek w szkole i w domu” (sprawozdanie przekazano w dniu 7 lutego 2023 r., gdzie termin przekazania sprawozdania upłynął w dniu 20 stycznia 2023 r.).

W sprawozdaniu MRiPS-03-R m.in. w Dziale 1B w wierszu 16 wskazano kwotę wydatkowanych świadczeń na udzielenie schronienia nie wykazując liczby osób, którym udzielono ww. świadczenie. W wierszu 27, 28 nie wykazano realizacji świadczeń w ramach usług opiekuńczych pomimo tego, że były świadczone. W wierszu 31 wykazano nieprawidłową kwotę wydatkowaną w ramach przyznania pomocy w wyniku zdarzenia losowego. W wierszu 35 i 36 wykazano liczbę i kwotę poniesioną na wypłatę zasiłków celowych i celowych specjalnych, a podczas kontroli stwierdzono, że Ośrodek w okresie objętym kontrolą nie udzielał pomocy w ramach zasiłków celowych i wypłacono jedynie 2 zasiłki celowe specjalne, a nie jak wskazano w sprawozdaniu – 6 świadczeń. Natomiast w Dziale 3 w wierszu 18 i 20 wskazano nieprawidłową liczbę rodzin, której udzielono pomocy z powodu zdarzenia losowego i klęski żywiołowej.

W sprawozdaniu „Posiłek w szkole i w domu” w Dziale I w wierszu 4 wpisano nieprawidłową liczbę osób korzystającą z pomocy w ramach świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności.

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie opracował i złożył Radzie Gminy coroczne sprawozdanie z działalności Ośrodka oraz przedstawił potrzeby w zakresie pomocy społecznej.

W kontrolowanym okresie pracownicy socjalni podnieśli swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniu „Zwalnianie z odpowiedzialności za pobyt w DPS”. Pracownicy nie skorzystali z superwizji pracy socjalnej.

W zakresie realizacji zadań z pomocy społecznej związanych z przyznawaniem świadczeń pieniężnych (zasiłków stałych, zasiłków okresowych, zasiłków celowych i specjalnych zasiłków celowych, zdarzenia losowego, klęski żywiołowej) oraz świadczeń niepieniężnych (składki na ubezpieczenie społeczne w ramach przyznanych zasiłków stałych, świadczenia przyznane w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”, skierowania i odpłatność za pobyt osób w domu pomocy społecznej, kierowania do środowiskowych domów samopomocy, świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, udzielanie schronienia, kierowania do pobytu w mieszkaniu chronionym) zespół kontrolujący nie wniósł zastrzeżeń do zasadności przyznawania poszczególnych świadczeń, zgromadzonej w toku postępowania dokumentacji oraz wypłaty ww. świadczeń. Wywiady środowiskowe przeprowadzane były w terminach określonych w § 2 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz.U. z 2021 r., poz. 893). Decyzje administracyjne w sprawach przyznawania świadczeń z pomocy społecznej wydawane były zgodnie z terminem określonym w art. 35 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r.- Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2023 r., poz. 775 ze zm.).

Decyzjom przyznającym świadczenia w postaci zasiłku stałego, zasiłku okresowego, usług opiekuńczych, świadczeń w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”, skierowania i odpłatności w domu pomocy społecznej oraz udzielenia schronienia nadano rygor natychmiastowej wykonalności *ze względu na wyjątkowo ważny interes strony* bez faktycznego uzasadnienia do zastosowania trybu wynikającego z art. 108 Kodeksu postępowania administracyjnego. Ponadto w aktach spraw dotyczących kierowania osób do środowiskowego domu samopomocy nie odnotowano informacji ŚDS o okresie, na jaki został przygotowany indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego dla uczestnika, co jest niezgodne z § 7 ust. 7 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

W okresie objętym kontrolą GOPS w Będzinie nie zawierał kontraktów socjalnych z klientami Ośrodka w celu poprawy sytuacji życiowej, zawodowej czy też w przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.

W 2022 roku pracą socjalną w Ośrodku objęto 55 rodzin (116 osób w rodzinie), w tym wyłącznie pracą socjalną 26 rodzin (41 osób w rodzinie).

Praca socjalna w środowisku świadczona była przez pracowników socjalnych m. in. w zakresie wspierania osób lub rodzin w uzyskaniu pomocy ze strony różnych instytucji i organizacji (pomoc w wypełnianiu dokumentów do różnych instytucji publicznych, informowanie o możliwych uprawnieniach, pomoc w ustalaniu stopnia niepełnosprawności, itp.). Współpracowano z Sądem, ZUS, KRUS, Policją, Kuratorami, PUP, PCPR, szkołami, GKRPA, specjalistami, Urzędem Gminy w Będzinie, itp.

Praca socjalna w środowisku świadczona była przez pracowników socjalnych w ramach wsparcia i współpracy z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym, potrzebującymi pomocy i wsparcia, np. bezdomnymi, bezrobotnymi, samotnymi, znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej, rodzinami dysfunkcyjnymi, osobami chorymi i niepełnosprawnymi, uzależnionymi, byłymi więźniami czy uchodźcami. Pracownicy socjalni osobom lub rodzinom tego wymagającym organizowali pomoc finansową, rzeczową oraz wsparcie specjalistów (psychologa, pedagoga, terapeutę ds. uzależnień). Analizowali i diagnozowali sytuację podopiecznych, udzielali informacji i porad (w zakresie uzyskania

zasiłku pieniężnego, znalezienia lokalu mieszkalnego, pracy, itp.), kierowali osoby do właściwych instytucji pomocowych.

Gmina Będzino w ramach zabezpieczenia potrzeb mieszkańcom w zakresie zapewnienia schronienia osobom bezdomnym corocznie zawierając umowę z Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Arka Noego w Głosku oraz Towarzystwem Pomocy im. św. Brata Alberta Koło w Koszalinie. Zgodnie z art. 48a. 1 ust. 11b ustawy o pomocy społecznej Gmina w terminie zgłosiła miejsca, w których udziela tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych do Rejestru, prowadzonego przez Wojewodę Zachodniopomorskiego.

W 2022 r. w ramach projektu „Deinstytucjonalizacja szansą na dobrą zmianę – projekt zintegrowany - Miasto Koszalin i powiat koszaliński”, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej podpisał umowę partnerską z Medison Sp. z o.o. w Koszalinie, dotyczącą przetestowania opracowanego modelu zinstytucjonalizowanych usług medycznych i społecznych na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi – osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego oraz członków ich rodziny. W obszarze działań projektu funkcjonuje Zespół Mobilny, w skład którego wchodzi lekarz, pielęgniarka, pracownik socjalny. Zadaniem Zespołu jest zapewnienie kompleksowej, dostosowanej do potrzeb opieki psychiatrycznej, udzielanej dorosłym, w miejscu zamieszkania. W 2022 r. wsparciem w ramach projektu objęto 30 osób.

Gmina Będzino zabezpiecza potrzeby mieszkańców w zakresie poradnictwa specjalistycznego m.in. poprzez funkcjonowanie na terenie Gminy Punktu Poradnictwa Rodzinnego, gdzie prowadzone jest regularne poradnictwo psychologiczne (indywidualne i grupowe), prawne, terapeutyczne (terapeuta ds. uzależnień) i informacyjne. Z porad udzielonych rodzinom skorzystały ogólnie 43 osoby. Ponadto na terenie Gminy znajduje się Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin oraz osób doświadczających przemocy w rodzinie. Spotkania z terapeutą odbywają się jeden raz w tygodniu (każdy wtorek w godz. od 15⁰⁰ do 19⁰⁰). Ponadto w Puncie mieszkańcy mogą również skorzystać z porad prawnych.

Na terenie Gminy Będzino funkcjonuje Dzienny Dom „Senior+” i Klub „Senior+”. Placówki te zostały utworzone z myślą o podtrzymaniu kondycji psychicznej i zwalczaniu osamotnienia osób starszych i samotnych. Głównym celem działalności jest aktywizacja i integracja osób starszych, samotnych, tworzenie nowych więzi społecznych, poprzez integrację i organizowanie wzajemnej pomocy z stosowaniem zasady wzajemności. Dzięki uczestnictwu w Domu lub w Klubie osoby starsze mogą rozwijać swoje zainteresowania oraz poznawać nowych, ciekawych ludzi.

Gmina Będzino uczestniczy w Programie Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020, Podprogram 2021 PLUS. W okresie objętym kontrolą 148 rodzin skorzystało z ww. pomocy.

Stwierdzone uchybienia i nieprawidłowości wynikały z długotrwałych problemów kadrowych w Ośrodku (brak odpowiedniej liczby pracowników socjalnych oraz osoby kierującej jednostką), co skutkowało brakiem wnikliwej kontroli nad sporządzaną dokumentacją (sporządzaniem sprawozdań, wywiadów środowiskowych, gromadzeniem niezbędnej dokumentacji świadczeniobiorców, wydawaniem decyzji administracyjnych, itp.). Skutkiem jest nieprawidłowe wypełnianie dokumentacji i akt spraw, błędy w stosowaniu obowiązujących przepisów prawa, niepoprawne konstruowanie decyzji administracyjnych, niepoprawne i nieterminowe sporządzanie sprawozdań.

Osobą odpowiedzialną za prawidłową realizację zadań jest Kierownik jednostki.

W wyniku poprzedniej kontroli kompleksowej przeprowadzonej w dniach 11-12 i 15 stycznia 2018 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Będzinie (Znak sprawy: K-S1.431.1.1.2018.ML) działalność kontrolowanej jednostki oceniono negatywnie i wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Zatrudnienie odpowiedniej liczby pracowników socjalnych, zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej- *zalecenie zostało zrealizowane*,
2. Racjonalne i zasadne ustalanie kwot zasiłków pieniężnych w ramach *wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”*, adekwatnie do sytuacji rodzinnej i materialnej wnioskodawcy- *zalecenie zostało zrealizowane*,
3. Prawidłowe ustalanie odpłatności za sprawowane specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi – *zalecenie zostało zrealizowane*,
4. Ustalenie prawidłowej odpłatności za zrealizowane w kontrolowanym okresie specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz zwrot nadpłaconych przez klientów kwot – *zalecenie nie zostało zrealizowane*,
5. Terminowe sporządzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych, zgodnie z przepisami art. 107 ustawy o pomocy społecznej – *zalecenie zostało zrealizowane*,
6. Wydawanie decyzji administracyjnych o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia, z wyjątkiem decyzji o odmowie przyznania biletu kredytowanego oraz decyzji w sprawach cudzoziemców, po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, zgodnie z przepisami art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Ponadto prawidłowe i wyczerpujące ich wypełnianie, na zasadach określonych w rozporządzeniu w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego, jak również rzetelne kompletowanie, wypełnianie i sporządzanie pozostałej dokumentacji (wnioski, oświadczenia) – *zalecenie zostało zrealizowane*,
7. Przyznawanie świadczeń niepieniężnych (np. posiłki, schronienie, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi) z datą nie wcześniejszą niż data wydania decyzji, zgodnie z art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej - *zalecenie zostało zrealizowane*,
8. Udzielanie schronienia zgodnie z zasadami określonymi w art. 48a ust. 1 i 2 oraz art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Przeprowadzanie wywiadów oraz zawieranie kontraktów socjalnych przed wydaniem decyzji w sprawie udzielenia pomocy w formie schronienia w schronisku dla bezdomnych. Przekazywanie świadczeń przyznanych w formie pieniężnej bezpośrednio osobie bezdomnej lub na konto osobiste świadczeniobiorcy – *zalecenie zostało zrealizowane*,
9. Wydawanie decyzji administracyjnych, dotyczących korzystania z usług środowiskowego domu samopomocy po wcześniejszym uzyskaniu informacji ŚDS o okresie, na jaki został przygotowany indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego dla uczestnika, zgodnie z § 7 ust. 7 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy – *zalecenie nie zostało zrealizowane*,
10. Prawidłowe konstruowanie decyzji administracyjnych, zgodnie z art. 107 i 108 Kpa – *zalecenie nie zostało zrealizowane*,

11. Przestrzeganie art. 46 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r., poz. 1257 ze zm.) w zakresie doręczania decyzji – *zalecenie zostało zrealizowane.*

Ponadto w dniu 21 lipca 2021 r. w Ośrodku przeprowadzono kontrolę doraźną, w wyniku której działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości i wydano następujące zalecenia pokontrolne (Znak sprawy: ZPS -3.431.10.8.2021.ML):

jako zalecenie znaczące w zakresie zatrudnienia:

1. zatrudnienie w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Będzinie odpowiedniej liczby pracowników socjalnych, zgodnie z przepisami art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej – *zalecenie zostało zrealizowane,*

jako zalecenie znaczące w zakresie dokumentacji organizacyjnej jednostki:

1. podjęcie działań zmierzających do uaktualnienia Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie – *zalecenie zostało zrealizowane.*

Na podstawie art. 130 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.), kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych – podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 12 000 zł.

W związku z powyższym na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej

zalecam:

jako zalecenie zwykłe w zakresie formy decyzji:

1. Prawidłowe stosowanie rygoru natychmiastowej wykonalności zgodnie z zasadami określonymi w art. 108 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

jako zalecenie zwykłe w zakresie obowiązujących procedur:

1. Wydawanie decyzji administracyjnych, dotyczących korzystania z usług środowiskowego domu samopomocy po wcześniejszym uzyskaniu informacji ŚDS o okresie, na jaki został przygotowany indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego dla uczestnika, zgodnie z § 7 ust. 7 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

jako zalecenie zwykłe w zakresie prowadzenia dokumentów Ośrodka:

1. Terminowe i prawidłowe sporządzanie sprawozdań rocznych z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach (MRiPS-03) oraz z wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu".

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej jednostka kontrolowana, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, może zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia.

Proszę o przekazanie informacji o sposobie realizacji powyższych zaleceń w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.

Do wiadomości:

Pani Sylwia Halama
Wójt Gminy Będzino

Właściwy podpis na oryginale